

Blogg 1/2024 (Januari)

Amerikanska tranbär i Finland?

Henriikka Lemmelä, AFM
Sakkunnig inom trädgårdsproduktion
ProAgria Itä-Suomi

Odling av Amerikanska tranbär intresserar

Amerikanska tranbär (*Vaccinium macrocarpon* Ait.) växer på den amerikanska östkusten och är släkt med de i Finland vilt växande tranbären. Växterna är mycket lik varandra men även olikheter finns. Som så många gånger i Amerika är allt större, även bäret på amerikanska tranbär är till storleken större än de i Finland vilt växande tranbären. För det andra är det amerikanska tranbäret en odlingsväxt och 95 % av alla tranbär som odlas i världen produceras i USA, Kanada och Chile och är amerikanska tranbär. Det här betyder att de produkter som innehåller tranbär i Finland med stor sannolikhet innehåller amerikanska tranbär.

Man har tidigare försökt odla tranbär i Finland med dåligt resultat. Den största utmaningen har varit vårt nordliga läge. Helsingfors universitets försöksamodlingar med amerikanska tranbär de senaste åren har varit uppmuntrande. Jämfört med huvudproduktionsområden (breddgrad 39–48°N) i USA och Kanada ligger till och med Helsingfors betydligt mera norrut (breddgrad 60°N). När man från Helsingfors rör sig norrut blir växtförhållanden allt mera utmanande.

Det nordliga läget inverkar bland annat på värmesumman och på övervintringen. Finlands kortare växtsäsong erbjuder mindre solljus än det finns i huvudproduktionsområdena och därmed blir även värmesumman mindre. För amerikanska tranbär betyder det här att växterna hinner blomma och växa till sig under växtsäsongen men nödvändigtvis hinner bären inte mogna. Nu vet man att bären för några testade sorter hinner mogna i Helsingfors ifall de odlas i tunnel. Amerikanska tranbär fortsätter även att mogna efter skörd liksom tomaten. När det gäller övervintring är det känt att amerikanska tranbär som växer i krukor har övervintrat framgångsrikt i Helsingfors under snö. Det mest kritiska vid övervintring är förutom växtens överlevnad också överlevnaden av de blomanlag som bildas på hösten. De övervintrade blomanlagen bestämmer mängden skörd följande sommar.

Försök med nya odlingstekniker

Idag verkar det bästa växtsättet för amerikanska tranbär att vara tabletop-odling i tunnel, på så sätt går det snabbare att skörda och dessutom är det bekvämare för plockarna än om de odlas på marken. Några modiga människor har redan vågat prova hur det amerikanska tranbäret skulle växa i finska förhållanden. Med en ny bärplanta som denna måste man förstås planera och testa odlingsmetoden för framtida framgång. Plantorna bör efter rotning

under den första växtsäsongen fokuserar på vegetativ tillväxt. Under den andra odlingsäsongen kan vissa sorter redan producera en mindre mängd bär, men mera bär producerar plantorna först under den tredje växtsäsongen. Marknaden behöver också undersökas. Var skulle bären säljas eller är hela plantan till salu? Några av de första trädgårdsbutikerna säljer redan plantor importerade från utlandet. Det amerikanska tranbäret växer och ger en god skörd även i kruka på balkongen.